

BOLNAVUL ÎNCHIPUIT de Molière

S-a spus despre acest personaj molieresc că suferă de ipohondrie, dar, ipohondrul, se știe, crede în iminența morții, dorind-o, sau acceptînd-o pasiv, pe cînd bolnavul lui Molière are o natură viguroasă, cu stomac și ficat bune. El este un digestiv marcat psihic de thanatofobie, luptînd cu leacuri medicale împotriva fricii de moarte. E adevărat că se comportă ca un bolnav și crede despre sine că este într-adevăr bolnav, și că, fără asistență medicală, ar muri, dar nu e mai puțin adevărat că nutrește o optimistă încredere în puterea medicului de a întreprinde flacăra vieții. Vrea să-și facă testamentul în favoarea soției: doar ea este aceea care, prin exces de îngrijire, îi asigură comoditățile de bolnav perpetuu. Credința lui Molière e că medicina rămîne neputincioasă în a îndepărta moartea, pentru simplul motiv că moartea se împletește intim cu viața, dînd omului acele stări alternative de boală și sănătate. Leacurile medicilor nu pot fi decît intervenții brutale în acest dialectic proces biologic ce se desfășoară în om.

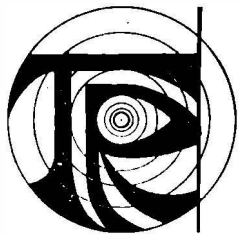
În boala închipuită se manifestă, așadar, un exagerat instinct de conservare; și, cum instinctul de conservare este egoist, avem de-a face, aici, cu o formă psihosomatică a egoismului: bolnavul lui Molière este bolnav de egoism. Orbit de propriul său eu, egoistul nu discernе și nu preia din lumea înconjurătoare decît propriile lui folosințe, binele, la el, poar-

tă numele de interes personal. Așa că dezlegarea intrigii propusă de isteța slujnică Toinette — ca tatăl, prefăcîndu-se mort, să încerce adevărul sentimentelor soției și fiicei — e justă, situația dramatică fiind în acord cu firea egoistului.

Nu înseamnă că acestei conștientizări a binelui și răului din lume, întreprinsă de egoist, i-ar urma redresarea sa morală, reconsiderarea principiilor sale de conviețuire cu ceilalți; de aceea, în final, bolnavului i se prezintă posibilitatea — simplă, dealtfel, dacă ar fi fost dinainte înclinat să și-o asume — de a deveni propriul său medic, numai să vrea, deoarece a acumulat, ca bolnav, îndeajuns de multe cunoștințe medicale. Situația ține tot de caracterul egoistului, care se vrea sieși suficient, considerîndu-și dependența de ceilalți drept o lezare a eului. Egoistul este orgoliosul închis în sine. După Molière, el nu mai are nici o salvare, neputînd întreține relații intersubiective, sociale. Asigurîndu-l, prin Toinette, că poate deveni medic dacă vrea, Molière nu face altceva decît, să-l arunce acolo unde îi este locul, între deșeurile sociale — tarați psihici și maniaci, între medici, așadar, și ei, la rîndu-le, închipuiți vindecători.

În spectacolul lui Claude Santelli vom face cîteva referințe doar la jocul lui Michel Bouquet, o adevărată ilustrare a acestei forme maniacale. El a făcut un bolnav foarte pătruns de însemnătatea practicilor curative, asemeni unui bigot participînd la ritualul unei liturghii. Sub febricitări nervoase și moliciuni de bolnav se străvede obsesia care îi întărește voința. E un bolnav care știe ce vrea de la cei din jur, căci se vrea mereu pe sine în postură de prelat oficiînd ceremonia bolii. Ceilalți actori au farmec și uneori autenticitate, dar aceste calități sînt minore și nu trec dincolo de necesitatea ansamblului, orientat în a da replici unui mare talent dramatic.

Constantin Radu-Maria

DOI AUTORI APROAPE UITAȚI

O recentă premieră a teatrului radiofonic reduce în atenție numele lui Clifford Odets, important dramaturg american al deceniului 4, aproape uitat, însă, în anii din urmă. Scriitor, scenarist, ac-

tor, regizor, Odets este autorul unui teatru de atitudine violent demascatoare, un teatru polemic, de substanță social-politică, ce a exercitat — mai cu seamă prin celebra *În așteptarea lui Lefty* — o influență considerabilă asupra dramaturgiei americane a perioadei de criză. *Salariul gloriei*, difuzată la radio în adaptarea scenică semnată de Marica Beligan, este o analiză lucidă, amară a mecanismului dezumanizant de construire a unei cariere strălucite. Acțiunea este plasată la Hollywood, în lumea de spectaculoase izbînzii și la fel de spectaculoase eșecuri, unde oamenii încetează a mai fi individualități, fiind piese perfect angrenate ale unui uriaș mecanism. Personalitatea ace-